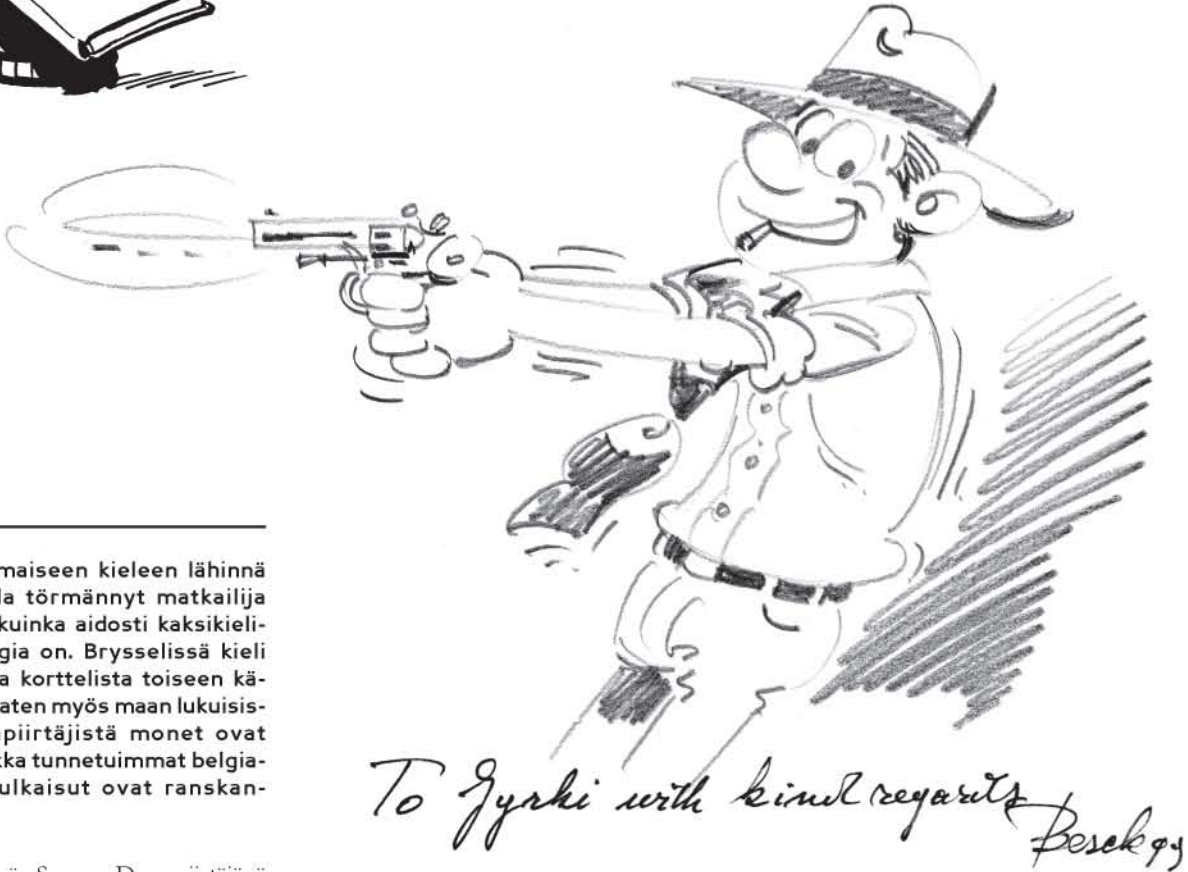

Keräilijän tunnustuksia

osa 6:

Ei mikään köyhä taiteilija

Jyrki Vainio

Toiseen kotimaiseen kieleen lähinnä Stockmannilla törmännyt matkailija hämmästyy, kuinka aidosti kaksikielinen maa Belgia on. Brysselissä kieli saatta vaihtua korttelista toiseen kävellessä. Samaten myös maan lukuisista sarjakuvapiirtäjistä monet ovat flaameja, vaikka tunnetuimmat belgialaiset alan julkaisut ovat ranskankielisiä.

Tämä pätee myös Sammy Dayn piirtäjänä tunnettuun Berckiin eli Arthur Berckmansiin, jonka tapasin hänen flaaminkielisessä kotikaupungissaan Leuvenissa. Keskustelussamme kieli risteili englannin, ranskan ja flaamin välillä. Merkittävintä oli huomata, että kun yhdistävänä tekijänä oli sarjakuvien piirtäminen, sanoma välittyi vaivattomasti yli kielirajojenkin.

Sammy Day -sarja on peräisin Dupuis-kustantamon Spirou-lehdestä, mutta Berckin (s. 1929) piirtäjän ura alkoi Belgian toisessa suuressa sarjakuvatallassa, Tintin-lehdessä. Siellä hän piirsi 50-60-lukujen taitteessa sarjaa nimeltä ”Strapontin”, jonka kirjoittajana toimi itse René Goscinny. Samaan aikaan lehteen piirsi myös toinen alan jättiläinen, Franquin. Hänen sarjansa oli Heiska ja Heta (Modeste et Ponpon), jota on nähty Suomessa muutama sivu Nastasarjat-lehdessä sekä Suuri Sarjakuvakirja II:ssa.

Franquinin syvä vaikutus belgialaiseen sarjakuvakenttään tuntuu Berckin kanssa keskustellessa selvästi. Hän esittelee minulle mestarilta lahjaksi saamansa Heiska ja Heta -originaalin. Olen ällikällä lyöty - ja myös Berck suhtautuu siihen hyvin arvostavasti. ”Muut kunnioittivat Franquinia perfektionistisena piirtäjänä. Hän itse sanoi tuntevansa viimeisinä vuosinaan, että oli vasta hiukan päässyt alkuun.”

Toinen suuri belgialaismestari, Morris, oli kuollut vierailuani edeltävänä keväänä. ”Morris kertoi aina, miten piirtäminen oli hänelle niin rakasta, että halusi arkkuunsa laitettavan myös hänen siveltimensä”, Berck kertoo. ”Sekä kilo belgialaisia suklaakonvehteja!”

Berck selitti, että jokaisen piirroksen tulisi sisältää kuvaamastaan kohteesta neljä

asiaa: kohteen muoto, massa, valo ja tekstuuri. Muodon kuvaa ääriviiva, massan piirroksen ”syvyys”, valo tehdään lisäämällä vastapuolelle varjoa ja tekstuuria voivat olla kaiken näköiset pisteet ja viivahapsutukset. Nämä asiat voidaan tehdä myös hyvin yksinkertaisesti ja pelkistetysti, vahvasti karrikoituunkin tyyliin sopivasti. Mutta ne on kuitenkin aina hyvä pitää mielessä.

”Katso vaikka noita pilvenpiirtäjän ikkunautoja”, Berck sanoi osoittaen erään Sammy-sivun taustan yksityiskohtia. ”Tai tuota lämpöpatteria tuossa ruudussa! Tämän kaltaisten yksityiskohtien saaminen oikein tekee kuvista uskottavia”.

Sellailllessani Sammy-tarinoita ennen vierailuani tulin pohtineeksi, että Non Stopissa 70-luvulla julkaistut tarinat olivat

jotenkin erilaisia kuin Semicin myöhemmin julkaisemat 80-luvun Sammyt. Pohdin pitkään mistä tämä johtuu, kunnes äkkiä välähti! Vanhemmat tarinat oli piirretty siveltimellä ja uudemmat terällä. Kun albumeita kävi läpi tämä mielessä, saattoi löytää jopa selvän saumakohdan. Suomalaisen sarjan albumista numero kolme ("Asiakas tuonpuoleisesta", piirretty 1986) enää muutama alkupään sivu on tehty siveltimellä.

Pidin havaintoani sangen nokkelana, joten halusin mainita sen myös Berckille. Franquinkin oli edennyt Niilo Pielisessä samalla tavalla siveltimestä terään. Hänellä muutos tapahtui Niilo-sivun 700 paikkeilla. Oliko tähän jokin erityinen syy?

"Monet piirtäjät siirtyivät siveltimistä terään 80-luvulla. Keskusteluissa huomasimme, että itse kukin oli tahollaan huomannut siveltimien laadun huonontuneen. Ne eivät enää kulkeneet paperilla yhtä hyvin kuin ennen. Lopulta päädyimme selvittämään asiaa. Meille kerrottiin, että käyttämiemme siveltimien valmistaja oli alkanut hankkia nädänkärvarsä eri turkistarhasta kuin aikaisemmin!" Kuinka pienet asiat voivatkaan vaikuttaa, kun kyse on huippuunsa hiotusta ammattitaidosta!

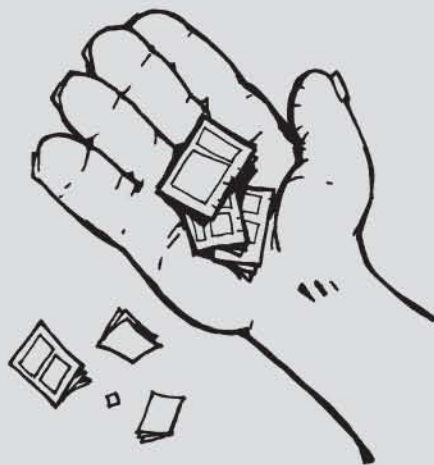
Sammy Day sai alkunsa vuonna 1970. Sitä ennen Berck oli ehtinyt etsiä paikkaansa pitkään. Hän oli tehnyt mm. monia eri sarjoja pienille flaaminkielisille julkaisuille. "Alalla alkuun pääseminen voi kestää pitkään, jopa kymmenen vuotta. Tärkeintä on olla sinnikäs ja uskollinen omille sarjoilleen. Lopulta se palkitaan".

Sammy menestyi, 25 vuodessa albumeita kertyi yli kolmekymmentä. Tekoapua löytyi perhepiiristä, sarjan pitkäaikaisena värittäjänä toimi Berckin tytär Luut.

Vuonna 1994 Berck kuitenkin teki sarjakuvantekijälle harvinaisen teon, jäi eläkkeelle. Hän myi oikeutensa Sammy Day -sarjaan kustantamolle. Käsikirjoittaja Raoul Cauvin jatkaa Sammin tekoa edelleen uuden piirtäjän, Jean-Polin alias Jean-Paul van den Broeckin kanssa.

Voiko kukaan piirtäjä noin vain lopettaa? "Sitä ovat kaikki kollegani täälläkin kyselleet", Berck naurahtaa. Hän kertoo voivansa nyt omistaa aikansa maalaamiseen ja matkusteluun. Nuorena vapaan taiteilijan elämä houkutteli häntä, mutta kaupalliset piirrostyöt tuntuivat ammattina turvallisemmilta.

Berck vaikuttaakin elämäänsä tyytyväiseltä ajaessaan minua rautatieasemalle. "En koskaan halunnut päätyä köyhäksi taiteilijaksi", hän hymyilee ison mersunsa ratin takaa.

Pienet lehdet

Otto Sinisalo

Arvostelukappaleita omakustanteista voi lähettää osoitteeseen

Otto Sinisalo
Isokaari 6 A 17
00200 Helsinki

Pienlehtipalstalle voi myös lähettää kysymyksiä ja palautetta sähköpostitse osoitteeseen

otto.sinisalo@welho.com

Jarkko Savolainen: Ikuisuus

Ikuisuus on muunnelma vampyyriteemasta. Lyhyessä tarinassa kuolematon päähenkilö haikailee menetetyt rakkautensa perään.

Savolaisen taidot piirtäjänä eivät aivan ilmene pienessä sarjakuvavihossa. Hänen kulmikas grafiikkansa kyllä tukee tarinaa ja paikoin hän osoittaa kykynsä käyttää perspektiiviä tehokeinona. Olisikin kiinnostavaa nähdä, mitä Savolainen saisi aikaan suuremmilla sivuilla.

Kovin kummoista tarinaa ei Savolaisen vihkoseen mahdu. Hän kuitenkin pyrkii välittämään tunteen haikeasta luopumisesta ja onnistuu siinä mainiosti.

Useita tekijöitä: Irtoparta numero 5 hyeena@animail.net

Nuorten naistekijöiden sarjakuvia kokoava Irtoparta-antologiasarja jatkuu. Kokonaisuus on kiinnostava: erilaisten tarinoiden ja tyylien kirjo on huomattava.

Ensimmäisen oman albuminsa syksyllä julkaissut Irtoparta-veteraani Tiitu Takalo

hallitsee ihmishahmon piirtämisen. Hänen sarjakuviansa hahmot ovat sekä naturalistisia että tunnistettavia eleineen ja ilmeineen: tempu johon moni ammattilainenkaan ei pysty. Irtoparran viitosnumerossa Takalon tarinoiden tyyllilajit vaihtelevat vakavasta humoristiseen: hän käsittelee niin sotia, säärakarvoja kuin pelon kulttuuriakin.

Humoristisempaa linjaa edustavat Solja Järvenpään arjen kommelluksia hupaisasti kuvittavat stripit ja Johanna Lonkan maaniset, ohuella viivalla raapustellut kuvaukset elämän suvantokohdista. Teresa Camara Pestanan absurdi tunnelmointi rytmittää kokonaisuutta.

Antologioista on aina miellyttävä löytää yksi pidempi sarjakuva, joka tavallaan antaa teokselle ryhtiä. Irtoparta viidessä se on Anna-Kaisa Laineen Matkaliite, jossa tekijä kuvaa Afrikan- ja Espanjanmatkojaan päiväkirjamaisesti. Etenkin kuvaus ajasta Beninissä muistuttaa kaikessa rehellisyydessään ja vilpittömyydessään Katja Tukiaisen teosta Postia Intiasta, vaikka Laineen piirrostyylillä ei Tukiaiselta lainaakaan.

Johtuen tekijöidensä persoonallisesta otteesta ja varsinaisen yhdistävän teeman puutteesta Irtoparta on kokonaisuutena heikkinen. Se kuitenkin palkitsee kärsivällisen lukijan ja esittelee töitä monelta nuorelta piirtäjältä, jotka ovat piakkoin siirtymässä sarjakuvakentän eturiviin.

Jussi Salakka: Otto numero 5 gchill@pp.htv.fi

Jussi Salakan sympaattisen flegmaattinen Otto-supersankari jatkaa seikkailuntapaisiaan. Tällä kertaa Otto kamppailee ylipainon kanssa, supersankarointi kun ei polta läskiä odotetulla tavalla. Kakkos-sarjassa kiroileva Niinku-kissa käy kissanäyttelyssä. Mukana on myös pläjäysanimaatiovihko.

Salakalla lempeä kosketus hahmoihinsa tekee hänen sarjakuvistaan välittömästi lähestyttävää. Hänellä on tiettyä ironista viatomuutta, itsehdistettua naïviutta jolle on helppo hymyiillä. Salakan pelkistetty, selkeäviivainen piirros toimii mainiosti pienessä sarjakuvavihossa.

Se, että jo viides Otto-sarjakuva jaksaa vielä ihastuttaa, todistaa että Salakan hahmolla on pysyvää viehätystä.